

УНІВЕРСИТЕТИ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ

Буяшенко Вікторія, Семігіна Тетяна

Академія праці, соціальних відносин і туризму

Анотація

Охарактеризовано екзогенні (зовнішні) та ендогенні (внутрішні) чинники впливу інформаційно-комп'ютерних технологій на вищу освіту. Обговорено виклики цифрової педагогіки для сучасних університетів.

Abstract

External and internal determinants of informational and computer technologies impact on the higher education are reviewed. Challenges of the digital pedagogy for modern universities are discussed.

Вступ

Розвиток інформаційно-комп'ютерних технологій (ІКТ) і розвиток університетів, закладів вищої освіти тісно взаємопов'язані. В інформаційному суспільстві впровадження інформаційних технологій слугує ключовим орієнтиром розвитку різних сфер життєдіяльності спільноти, є одним із пріоритетних напрямів піднесення освіти.

У цій роботі розглянуто екзогенні та ендогенні чинники впливу ІКТ на сучасні університети.

Основні результати

В сучасному інформаційному суспільстві змінюються очікування та вимоги до вищої освіти та університетів (в українському нормативному дискурсі – заклади вищої освіти).

Як відзначає Е. Герасимова [3], змінюється характер відносин між наукою, освітою, технікою та виробництвом, а зв'язок між ними вже не може мати лінійного характеру. Авторка пропонує розглядати освіту як складний культурний процес і звертає увагу на необхідність змінити погляд на учня як на суб'єкт виховання та сприймати його як суб'єкта життєдіяльності загалом.

До екзогенних (зовнішніх) чинників впливу ІКТ на сучасні університети віднесемо наступні:

- нові очікування від університетів, зокрема, формування нових компетентностей, потрібних в інформаційному суспільстві, і навичок критичного мислення [4];
- стрімке зростання обсягу знань про суспільство, природу та людину, що можуть бути використані під час навчання
- динамічність знання, появу нових професій і навичок, що зумовлює потребу в отриманні знання впродовж життя [2];
- появу масових он-лайн курсів, які можуть викладатись як на базі певного університету, так і поза ним, але які, за своєю суттю, становлять альтернативу традиційній університетській освіті і кидають їй виклик своїм надкороткими лекціями та інтерактивним спілкуванням учасників [8];
- рейтингування університетів, зокрема, з огляду на їх присутність в Інтернеті та цитованість наукових праць (методологія Вебометрікс);
- посилення контролю за діяльністю закладів вищої освіти (бази даних вступників, бази даних випускників, котрі отримали дипломи; он-лайн інформація щодо ліцензування закладів освіти тощо);
- інтернаціоналізацію освітнього простору та міжнародну мобільність суб'єктів навчального процесу (конференції, фахові форуми, робоче та навчальне стажування, навчання, обмін досвідом).

Інформаційні технології та Інтернет у навчальному процесі та наукових дослідженнях

З-поміж ендогенних (внутрішніх, таких, що стосуються педагогічних технологій) чинників впливу ІКТ на сучасні університети виокремимо наступні:

– зміну форматів заочної освіти, яка перетворюється на дистанційну, підкріплену новітніми технологіями – вебінари, он-лайн лекції;

– використання у педагогічному процесі платформ, що дають змогу оприлюднювати навчальні матеріали, здійснювати контроль знань студентів (як-от MOODLE, Blackboard тощо);

– швидке поширення знань і зростання випадків плагіату (копіпасту), що потребує застосування програм перевірки унікальності текстів; доступ до необмежених навчальних ресурсів створює для студентів спокусу переписувати вже готові реферати, контрольні роботи [5];

– формування у молоді так званого кліпового мислення і нерозвиненість навичок читання довгих текстів.

Науковці [1; 6; 7] ведуть мову про формування цифрової (електронної) педагогіки та трансформацію суб'єкт-суб'єктних відносин у вищій освіті, появу нових стандартів освіти, зміну аксіологічних та праксеологічних підходів до вищої освіти, відзначають, що інформаційні технології позитивно впливають на процес навчання і виховання насамперед тому, що змінюють схему передачі знань і методи навчання. У зв'язку з цим виникає нагальна потреба у прискоренні підготовки викладачів та фахівців у сфері ІКТ, в оснащенні закладів освіти сучасною комп'ютерною технікою, педагогічними програмними засобами, електронними підручниками тощо. Хоча, як звертає увагу А. Олійник [5], впровадження інформаційних технологій як засіб інноваційного розвитку освіти має не тільки позитивне, але й суперечливе значення, оскільки передбачає відмову від науко- та раціоцентризму. Найважче й технічне обмеження: далеко не всі університети спроможні адекватно зреагувати на новітні виклики, забезпечити студентів і викладачів засобами та ресурсами, потрібними для цифрової педагогіки.

Перелічені зміни вимагають від науково-педагогічних працівників не лише комп'ютерної грамотності та вміння використовувати сучасні платформи для поширення знань і власних наукових напрацювань, а й осмислення нових реалій вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Биков В.Ю. Лещенко, М.П. Цифрова гуманістична педагогіка: актуальні проблеми педагогічних досліджень у галузі використання ІКТ в освіті // Інформаційні технології і засоби навчання. 2016. № 3 (53). С. 1-17.
2. Буяшенко В.В. Сталий розвиток і сучасна парадигма освіти // Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2017. №2. С.72-74.
3. Герасимова Е.М. Технологічна реальність масових комунікацій як ресурсна можливість розвитку освіти постмодерну // Вісник НАУ. Серія: Філософія. Культурологія. 2015. № 1 (21). С. 10-15.
4. Курбатов С. Феномен університету в контексті часових та просторових викликів. Суми: Університетська книга, 2014. 262 с.
5. Олійник А.І. Інформаційні технології як основа і засіб реалізації інноваційних процесів в сучасній освіті : автореф. дис. ... канд. філос. наук : 09.00.10. Київ, 2008. 20 с.
6. Позднеев Б.М. и др. Новые горизонты стандартизации в эпоху цифрового обучения и производства // Вестник МГТУ «СТАНКИН». 2015. № 4(35). С. 101-108.
7. Семенов О.М. Академічна лекція і академічний учитель в цифрову епоху: праксеологічний підхід // Фізико-математична освіта. 2017. Вип. 2(12). С. 140-146.
8. Semigina T. MOOCs: A few considerations for/from academia // «Психолого-педагогічні аспекти навчання дорослих в системі неперервної освіти» : м-ли III Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф.(30 листопада 2017 р.). Біла Церква : БІНПО ДВНЗ УМО, 2017. С. 372-376.